

Til
Norsk kulturskoleråd
post@kulturskoleradet.no

Oslo 19. juni 2013

Høring – Ny rammeplan for kulturskolen, ”Mangfold og fordypning”

Samarbeidsforum for estetiske fag, SEF, er en paraplyorganisasjon bestående av Kunst i skolen, Kunst og design i skolen og Musikk i Skolen. SEFs formål er å styrke de estetiske fagene i opplæring og utdanning.

Vi er svært opptatt av kulturskolens utvikling og at den nye rammeplanen blir et godt verktøy for å fremme kulturskoleutvikling på måter som styrker den kulturelle grunnmuren og kommer hele lokalsamfunnet og enda flere barn og unge til gode. Vi støtter derfor de intensjonene som rammeplanen fremmer, men har allikevel en del kommentarer og forslag til forbedringer.

Kapittel 1:

Kulturskolen som lokalt ressurscenter

I kapittel 1 beskrives kulturskolens rolle som lokalt ressurscenter. SEF mener imidlertid at denne beskrivelsen må gjøres mye mer tydelig og slik ta føringene fra Skapende læring (KD 2007) et skritt videre. Det er store forskjeller mellom kulturskolene i landet mht hvordan og hvor langt de har utviklet sin rolle som ressurscenter, og det er helt sentralt at en ny rammeplan hjelper denne utviklingen frem gjennom å beskrive både faglige og strukturelle muligheter og forventninger.

Mangfold og fordypning - kulturskolens plass i den lokale grunnmuren

Tittelen *mangfold og fordypning* er god og skaper forventninger til hva kulturskolen skal være i vår tid – og for hvem. Vi mener derfor at planutkastet i større grad må ramme inn de utfordringene som kulturskolen står overfor i møte med barn og ungdommer i vår tid. Et samfunn bestående av ulike befolkningsgrupper, geografisk mobilitet og økende grad av internasjonalisering nevnes kort, uten at det skrives frem hva slags konsekvenser det bør/kan få for kulturskolen. Her savner vi særlig en bredere beskrivelse av kunstens og kulturens – og dermed kulturskolens – plass og funksjon i en digital verden. Hvordan skal kulturskolen møte

de kulturelle utfordringene og mulighetene som ligger i det at elevene fra tidlig alder både har tilgang til et mangfold av kunst- og kulturuttrykk og selv kan være aktive og skapende uten at dette krever formell opplæring eller utdanning? Mye av den kunnskapen som utdanningsinstitusjonene tidligere har forvaltet er nå tilgjengelige for alle, noe som også i noen grad vil måtte endre kulturskolens rolle og virksomhet.

Vi savner også et større fokus på kulturskolens plass i et flerkulturelt samfunn, og en mer uttrykt holdning til og forventning om at kulturskolen i enda større grad skal ta opp i seg og videreformidle ulike befolkningsgruppers kunst- og kulturuttrykk, bl.a. som ledd i å motvirke dagens skjevrekuttering.

Kulturskolen og Den kulturelle skolesekken

Det råder stor tvil og usikkerhet om hvilken rolle kulturskolen kan spille i arbeidet med DKS. I likhet med vår kommentar ovenfor om at rammeplanen må hjelpe frem tenkningen og bevisstheten om kulturskolen som lokalt ressurscenter, er det også behov for å skrive frem kulturskolens arbeid med og samarbeid om DKS. Også på dette området – og med DKS-forskningen i ryggen, bør rammeplanen ta føringene fra *Skapende læring* (KD 2007) et skritt videre og konkretisere ulike roller og arbeidsoppgaver som kulturskolen kan ta i DKS-arbeidet.

Kulturskolens organisering av opplæringen

SEF er positiv til den foreslåtte tredelingen av kulturskoletilbudet i grunnprogram, kjerneprogram og fordypningsprogram. Vi vil særlig vektlegge grunnprogrammets betydning for en bredere rekruttering til kulturskolen, og er opptatt av at undervisningen gjerne kan foregå i SFO-tid og på grunnskolens arena for å minske barrierene for deltakelse – i tråd med intensjonene for *kulturskoletimen*.

Vi er imidlertid usikre på forholdet mellom grunnprogrammet og kjerneprogrammet, både mht omfanget av tilbudene/antall elever/dimensjonering og mht. hvilke kriterier som skal gjelde ved overgang eller opptak til kjerneprogrammet. Usikkerheten skyldes noen formuleringer i rammeplanforslaget:

- Kjerneprogrammet ”forutsetter betydelig egenøving i tillegg til undervisningstimene” (s.9) og
- ”opptak (til kjerneprogrammet) etter plasser og prioritering” (pkt.1.7 i skjemaet s.10).

Det presiseres imidlertid ikke hva som skal prioriteres, hvordan dette skal skje og hvilke kriterier som skal gjelde. Dette i kombinasjon med den betydelige fremskrivingen av fordypningsprogrammet og satsingen på talentene kan skape et inntrykk av at hoveddelen av elevene i fremtiden vil befinne seg i grunnprogrammet, at det ikke lenger vil være fritt opptak til kjerneprogrammet, og at kjerneprogrammets hovedintensjon er å forberede elevene i så stor grad som mulig for fordypningsprogrammet. Disse spørsmålene bør avklares i rammeplanen i form av noen prinsipper, slik at det ikke helt og holdent er opp til den enkelte kulturskole (kommune) å avgjøre sammensetningen og dimensjoneringen av programprofilene og kriteriene for deltakelse i de ulike programmene. Mangelen på prinsipper knyttet til

dimensjonering og kriterier knyttet til opptak til de ulike programmene vil kunne bli fatal når kommunene fastsetter de økonomiske rammene for kulturskolenes virksomhet, og føre til at skolens dimensjonering av de tre profilene ikke styres av faglige vurderinger, men av økonomi alene. I dette ligger det at SEF er opptatt av at det - som i dag - skal være åpent opptak til kjerneprogrammet.

Kapittel 2:

Kommunens ansvar som skoleeier

Rammeplanutkastet fastslår at skoleeier har ansvar for at kulturskolen har høyt kvalifiserte lærere. Dette er en viktig presisering, men en vanskelig realiserbar intensjon å oppfylle dersom kulturskolen bare tilbyr (små) deltidsstillinger. I en nyere undersøkelse om deltidsarbeid¹ fremgår det at blant medlemmene i Musikernes fellesorganisasjon (MFO) har halvparten av alle som jobber i kommunene deltidsstillinger, og av dem som jobber deltid, har en tredel stillinger som er mindre enn 30 %. Dette gjelder bl.a. kulturskolelærere, og det er ikke uvanlig at de har flere tilsetningsforhold i små stillinger ved siden av å være utøvende musikere og kunstnere. Rapporten påpeker at selv om noen ønsker å jobbe deltid for å kombinere dette med frilansvirksomhet eller for å unngå den ubekvemme arbeidstiden på ettermiddager og kvelder, er deltid en ufrivillig sak for mange i kulturskolen.

Samtidig er det stor mangel på kvalifiserte lærere i de estetiske fagene i grunnskolen, og det bør det være et klart ansvar for kommunen som skoleeier både for grunnskole og kulturskole å dekke det samlede kompetansebehovet gjennom bl.a. å legge til rette for kombinerte stillinger. Dette bør skrives tydelig inn i rammeplanen.

Kompetansekrav for tilsetting i kulturskolen

SEF stiller seg helt og holdent bak forslagene om kompetansekrav til kulturskolelærere og -ledere.

Vi mener at det er svært viktig at kulturskolelærere har formell pedagogisk kompetanse med tanke på å kunne arbeide i kombinerte stillinger (kulturskole, grunnskole, videregående opplæring), og at pedagogisk kompetanse vil være nødvendig både for å fremme kulturskolens utvikling til lokale ressursentre og i samarbeidet om Den kulturelle skolesekken.

Samarbeid om elevenes læring

Det er svært positivt at rammeplanen løfter frem noen kulturskolers tradisjoner for opplæring av både elever og foreldre sammen. Slike tilbud er svært viktige sett i lys av at en stadig større del av barndommen institusjonaliseres – med ettåringer i barnehage og flere kulturskoletilbud i skole- og SFO- tid, i tillegg til lange skoledager med påfølgende leksehjelp. Vi foreslår derfor at det i avsnitt 2.2.1 om kulturskolens verdigrunnlag, skrives inn et avsnitt der

¹ Nicolaisen, H og Bråthen, K (2012): *Frivillig deltid – en privatsak?* FAFO- rapport 2012:49

kunstopplæring i kulturskolen også tydeliggjøres som en arena for kulturell og sosial samhandling - bl.a. for barn og foreldre i fellesskap – og ikke bare som en kompetansearena med vekt på læring og utvikling.

Forskning og utviklingsarbeid

SEF støtter intensjonen om at kulturskolen trenger både forskning og utviklingsarbeid for å utvikle skoleslaget. Vi er imidlertid skeptiske til formuleringen om at kulturskolelærere skal få ”støtte til å forske i egen praksis” og ”støtte til publisering”. En forutsetning vil i så fall være at kulturskolelærere har forskningskompetanse, noe vi antar i liten grad er tilfelle. I Stortingsmelding 11 (2008-09) *Læreren Rollen og utdanningen* (Kunnskapsdepartementet) vektlegges imidlertid en styrket forskningsforankring og utviklingsorientering i grunnskole og lærerutdanning, og dette vil også være relevant for kulturskolen:

Lærere i skolen trenger kunnskap fra forskning i de fagene de underviser i, og om hvordan fagene kan formidles og læres. Det er derfor nødvendig for lærere å kunne orientere seg i den aktuelle skoleforskningen og pedagogiske forskningen og kunne ta ny kunnskap i bruk. Den læreren som har en reflektert holdning til sin egen undervisningspraksis, og som selv er motivert for å delta i og gjennomføre systematisk utviklingsarbeid, vil være best i stand til å bidra til utvikling ved egen skole.
(pkt.2.2.6)

Vi foreslår at rammeplanens punkt 2.2.6 utformes mer i tråd med intensjonen i stortingsmeldingen, der kulturskolens pedagogiske og kunstfaglige utviklingsarbeid fokuseres, og der forskning kan ivaretas i et samarbeid med høyere utdanning.

Generelle kommentarer

Gammelmodig?

Det er lett å si seg enig i det meste i dette forslaget til ny rammeplan for kulturskolen. Kanskje fordi vi etter lesing sitter igjen med en følelse av at mye er sagt før, og at utkastet egentlig representerer lite nytt. Vi mener at dette hovedsakelig skyldes at rammeplanutkastet i for liten grad skriver kulturskolen inn i vår tid og fremtid – særlig mht. rollen som lokalt ressurscenter, mht. endringene som følger av vårt flerkulturelle samfunn og ikke minst mht. barn og unges forhold til den digitale verden og de utfordringer og muligheter som den teknologiske utviklingen byr på – også i kunstopplæring.

Med tanke på at det parallelt med kulturskolens rammeplanarbeid foregår et arbeid knyttet til *fremtidens skole* (KD, Ludvigsen-utvalget), der de ulike fagmiljøene nå utfordres mht. spørsmål om hva som skal være grunnopplæringens fremtidige fag, faggrenser og faginnhold, hadde det vært spennende om kapittel 1 og 2 i kulturskolens rammeplan også stimulerte til nytenkning om kulturskolens innhold, om hva som bør karakterisere kunstfaglig og kulturell kompetanse for fremtiden og hvilke konsekvenser dette kan få for kulturskolens virksomhet. Tydeligere intensjoner i rammeplanens generelle del – kapittel 1 og 2 - vil stimulere til mer

nytenkning når de enkelte fagplandelene skal utvikles og kommunene skal i gang med lokalt læreplanarbeid.

Språket:

Språklig kan rammeplanen ha godt av en gjennomgang med tanke på at teksten skal kommunisere godt til både lærere, elever, foreldre, politikere og samarbeidspartnere utenfor kulturskolen. Særlig gjelder dette avsnittet om kulturskolens formål, som bærer preg av tungt og vanskelig tilgjengelig språk.

Vi ser frem til det videre arbeidet med rammeplanen!

Med hilsen

Samarbeidsforum for estetiske fag - SEF

Signe Kalsnes
styreleder